

VILKA BETYDELSER HAR INTERNET FÖR ORGANISERADE KVINNOR INOM KVINNORÖRELSEN I ECUADOR?

Kommunikationsteknologi, kunskap och kvinnors organisering i ljuset av den globala digitala klyftan

Maria Svenning & Henrik Nordvall

ABSTRACT

In large parts of the world Internet is used on a daily basis, whereas in others many people don't have access to the required technology. This inequality in Internet access is usually referred to as the "digital divide". In this study we draw attention to marginalized voices in relation to this divide. Our aim has been to gain an understanding of the perspectives on, and experiences of, Internet among organized women in Ecuador, a country where very few have access. The study is based on interviews with eight women, organized within the women's movement. Results show that their main purpose in using Internet is to communicate, primarily with international organizations, and to find inspiration from other distant women's groups. The limited access leads to frustration, since the women experience that they, compared to their international counterparts, have not the resources to utilize the potential of the Internet. They also share a vision for the future where more women are included in the network society.

Keywords: Internet, organized women, digital divide, Ecuador

MARIA SVENNING

*Doktorand i pedagogik
Institutionen för Humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap
Örebro universitet
701 82 Örebro
Epost: maria.svenning@abf.se*

HENRIK NORDVALL

*Docent i pedagogik
Biträdande lektor i vuxenpedagogik vid Institutionen för beteendevetenskap
och lärande, Linköpings universitet samt (tjänstledig) lektor i pedagogik vid
Institutionen för Humaniora, utbildnings- och samhällsvetenskap, Örebro universitet.
Epost: henrik.nordvall@liu.se*

INLEDNING

I artikeln riktas uppmärksamhet mot organiserade kvinnors arbete för jämställdhet och deras bruk av Internet. Men istället för att utgå ifrån att exempelvis Sverige och andra digitalt utvecklade länder skulle vara en självklar utgångspunkt för hur teknikanvändning vid politiskt arbete ska förstås, riktas här fokus på hur några organiserade kvinnor inom kvinnorörelsen¹ i Ecuador använder och uppfattar betydelseerna av Internet. Syftet med artikeln är att bidra till en ökad förståelse av vilka betydelser Internet har för organiserade kvinnor i ett land med begränsad tillgång till Internet. Samtidigt som tekniken innebär nya möjligheter finns en rädsla för vilka konsekvenser användandet kan få för de som inte inkluderas. Det är en heterogen grupp länder som har begränsad tillgång till Internet, så givetvis är det inte möjligt att generalisera situationen ens för kvinnor i Latinamerika. Men genom att lyfta fram ett fall, och ett antal röster, avser studien bidra till att komma ifrån den eurocenterism som tenderar att präglade diskussioner om Internets betydelse för kvinnor och andra gruppers organisering. Detta är ett angeläget kunskapsbidrag av relevans för såväl praktiker som forskare med intresse för temat Internet och kvinnors organisering i länder med begränsad tillgång till Internet.

Vårt fokus, i egenskap vuxenpedagogiskt orienterade forskare, riktar sig särskilt mot aspekter som rör frågor om kommunikation, kunskap och uppfattningar rörande Internets betydelser hos berörda kvinnor, som alla kan sägas ägna sig åt ett påverkansarbete riktat till i huvudsak vuxna. Vilka betydelser har Internet för kvinnorna och deras inhämtande av kunskap? Vad betyder kunskap i detta sammanhang?

Ofta framställs kunskap som det som förmedlas i skolan enligt Gustavsson (2009). Han menar att detta är en syn på kunskap som inte tar hänsyn till den kunskapsutveckling som sker i samhället i övrigt. Lärande sker på olika sätt genom hela livet och vi behöver såväl praktiska som teoretiska kunskaper för att hantera vardagen. Dessa kunskaper tillägnar vi oss i olika situationer och på olika sätt. Därför är det viktigt att se kunskap och lärande som något större än bara det som sker inom skolan. Kunskap är, som Gustavsson (2000) uttrycker det, något som förändrar individens uppfattning och ökar förståelsen för omvärlden. Det är när den egna världsbilden konfronteras med det okända som det sker en utveckling. Nuförtiden får människor runt om i världen information om, och från, fler länder än tidigare. Inte minst genom Internet har förutsättningarna för det livslånga lärandet radikalt förändrats för den växande skara människor världen över som dagligen använder detta. Gustavsson (2009) menar att det skapas en rikedom av perspektiv när man berikas av andra kunskapsformer då fler perspektiv innebär ett större utbud av möjligheter att tolka och förstå. Ur ett globalt perspektiv är det därför viktigt att studera hur olika typer av kunskap och kunskap från olika kulturer värderas.

Det finns berättelser och gestaltningar i alla kulturer och det är i deras speglingar av varandra vi kan se något nytt och annorlunda växa fram, som kanske kan kallas global bildning eller förståelse. Medvetenheten om att det finns en ständigt närvarande maktdimension i dessa relationer är nödvändig. (Gustavsson, 2013, s. 277)

När vi i denna artikel diskuterar frågan om organiserade kvinnors användning av Internet i arbetet för jämställdhet i Ecuador, ett land som länge brottats med politisk instabilitet samt ekonomiska och sociala problem, riktas fokus på hur kvinnorna själva upplever Internet och dess betydelse för deras arbete.

Föreställningen om att Sverige och svenskarna i egenskap av experter på demokrati i olika avseenden, inklusive jämställdhet, bör bidra till demokratisering av andra länder har berörts i tidigare studier inom svensk vuxenpedagogisk forskning (Dahlstedt & Nordvall, 2011; Nylander & Ahn, 2013; Wahlin, 2000). Inte sällan har ett kritiskt perspektiv riktats mot den typ av svenska nationella självbilder som kan spåras i sådana föreställningar. Givetvis har den typen av kritisk problematisering sitt värde både för en inomvetenskaplig diskussion och för praktiken – som genom kritiska perspektiv förhoppningsvis kan uppmuntra till reflexion och därigenom förbättra verksamheten. Denna typ av forskning ger oss emellertid sällan en bild av hur potentiella mottagare av stöd faktiskt förhåller sig till det område som står i fokus. Ett skäl till att röster från de berörda inte lyfts fram är kostnadsskäl och ibland språkbarriärer som hindrar många svenska forskare från att samla nödvändiga data. Ett undantag här är Eva Nybergs studie av colombianska kvinnogrupperns bruk av folkbildningsmetoder, som bygger på intervjuer och fältarbete på plats i Colombia (Nyberg, 2011). I likhet med Nybergs studie är avsikten med denna artikel att uppmärksamma hur berörda parter, på plats, hanterar och upplever kunskapsområden inom vilka Sverige ofta framhålls som bärare av expertis. En viktig skillnad, jämfört med Nybergs studie, är emellertid att vi inte studerar något specifikt biståndsprojekt, utan snarare fokuserar på användning av Internet som den ser ut bland de organiserade kvinnorna oaktat särskilda biståndsinsatser. Härnäst avser vi först ge en kortare överblick av ämnet i fokus med utgångspunkt i tidigare forskning och litteratur. Därefter följer en beskrivning av det empiriska materialet, följt av en tematiskt uppdelad resultatredovisning och en avslutande diskussion.

KOMMUNIKATIONSTEKNOLOGI, KUNSKAP OCH KVINNORS ORGANISERING I LJUSET AV DEN GLOBALA DIGITALA KLYFTAN

I vissa delar av världen, och i vissa socioekonomiska skikt, används Internet dagligen i hem, i skolor och på arbeten. I andra delar av världen och områden används Internet inte alls eller i väldigt låg utsträckning. Även om nätverkssamhället är ett globalt samhälle så betyder det inte att alla är inkluderade i dessa nätverk (Castells, 2009). Castells (2009) menar dock att alla påverkas av processerna och att exkluderingen leder till marginalisering. Att den nya tekniken inte används lika brukar benämnas den digitala klyftan. Baym (2010) menar att inte minst i ett globalt perspektiv är det tydligt att en sådan klyfta finns, men klyftan är även skönjbar inom länder.

I länder och områden där basbehoven inte är uppfyllda och andelen analfabeter är hög är inte efterfrågan av Internet stor. I Latinamerika använde bara 30 % av befolkningen Internet 2009, till skillnad mot 73,9 % av Nordamerikas befolkning

(Baym, 2010). Ett problem är att de som saknar tillgång till den nya tekniken även saknar tillgång till den gamla och på så sätt har glappet mellan människor i vissa hänseenden växt mellan de med tillgång och de utan sedan etablerandet av nätverkssamhället (Thörn, 2004).

Software design, like railway tracks and overpasses, allows the mapping of globalization through only certain routes and for only some populations of the world. It allows chosen mobility for the transnational elite, which is predicated on the immobility and forced mobility of others. (Gajjala, 2013, s. 15)

Ett problem med informationsteknologi i länder med låg tillgång till Internet är att tekniken ofta är utvecklad i en annan del av världen än där den ska användas. Språket är ofta engelska, vilket inte alla behärskar (Slaughter & Hudson, 2007). Därför dominerar vissa kulturer även på Internet.

Morozov (2011) diskuterar riskerna med Internet. Han ifrågasätter den glorifierade synen på Internet då det finns risker med kontrollen och en alltför stor tro på Internet som ett redskap för demokrati.

All by itself, however, the Internet provides nothing certain. In fact, as has become obvious in too many contexts, it empowers the strong and disempowers the weak. (Morozov, 2011, s. xvi)

En av fördelarna med Internet är att kunskap kan spridas snabbt globalt (Dahlgren, 2004). Om något publiceras på webben, så har många människor tillgång till informationen på en gång. Internet ger oss på så sätt möjlighet att utbyta information och kommunicera på sätt vi aldrig trodde var möjligt (Jonsson, 2008). Samtidigt som Internet erbjuder nya möjligheter finns det även svårigheter som man måste ta sig igenom för att lära sig något nytt. Dessa svårigheter kan vara att hantera all information eller praktiska saker som hur man använder tekniken. Det behövs därför ny kunskap för att förstå hur man kan tillägna sig tekniken på bästa sätt. De som använder Internet dagligen har lärt sig hur man söker information och hur man hanterar tekniken, vilket kan vara svårare för dem som använder Internet mer sporadiskt.

Kvinnor med tillgång till Internet kan få kontakt med människor runt om i världen, men det är inte bara övriga världen som är viktig. Även i de små byarna har tekniken betydelse då man kan hitta information, interagera och publicera egna åsikter (Nath, 2006). Om man lär sig om andra kvinnors liv i olika delar av världen kan det vara en hjälp i den egna kampen.

If women do not have the ability to develop, use, and access knowledge as well as the technologies that carry this knowledge, they will lose an important resource for their own and their communities' development. (Huyer, 2006, s. 41)

Hafkin och Huyer (2006) pratar om Cinderellas och Cyberellas, där de menar att Cyberellas använder informationsteknologi för att förbättra sina liv. De hävdar att det är viktigt att fler blir Cyberellas för att skapa ett jämställt samhälle.

As global society becomes increasingly based on the exchange of knowledge and IT products, services, and processes, women and girls on the wrong side of the digital divide run the risk of becoming increasingly marginalized. However, we

have also seen that ICTs as carriers of the knowledge society, may help women to gain the education and knowledge that will enable them to become active contributors and to gain access to and use information that will contribute to their wellbeing. (Huyer, 2006, s. 113)

Kvinnor kan enligt Bonder (2002) använda Internet för att utbyta information och delta nationellt, regionalt och internationellt i olika nätverk. Hon menar att NGOs har hjälpt kvinnor att organisera sina aktiviteter bättre med hjälp av tekniken. De kan till exempel publicera olika texter på sina hemsidor som inte hade publicerats i traditionell media.

Även olika grupperingar runt om i världen har börjat använda Internet som ett redskap i sin kamp för förändring. Fördelarna med att använda Internet för grupper är att det är ett billigt och effektivt sätt att skaffa information snabbt, utbyta information med andra samt att mobilisera människor (Rucht, 2004).

Little is known about the different ways in which the internet may help social movement mobilization, but studies have highlighted two functions of the net: first, it helps communication in information dissemination, formal networking, and action coordination; second, it helps in building a collective identity among participants and potential participants of the movement. (Nip, 2004, s. 237)

Wennerhagen (2008) har gjort intervjuer med aktivister på lokala sociala forum som menar att Internet är ett bra sätt att hålla kontakt med dem man redan har träffat, men personliga möten är trots allt viktigast. Det är därför viktigt att bibehålla andra aktiviteter även när grupperna börjar använda Internet. Wright (2004) menar att det finns de som ifrågasätter om det är bra för aktivister i så kallade utvecklingsländer² att ha e-postkontakt med folk i andra länder när de kunde lägga sin tid på kampen inom landet

Grupper användning av Internet beror på var i världen de befinner sig. Det finns en risk att vissa grupper hamnar utanför då man ur ett eurocentriskt perspektiv utgår från att alla använder tekniken i lika stor utsträckning.

METOD OCH MATERIAL

I denna del kommer först kontexten Ecuador diskuteras följt av en diskussion om urval, intervjuarens relation till Ecuador samt metod. Valet av Ecuador som exempel handlar om att det är ett land med ojämna tillgångar till tekniken vilket gör det till ett intressant exempel på hur tekniken påverkar organiserade kvinnor från olika delar och skikt av samhället. Ecuador är ett land som under många år präglats av politisk instabilitet och ekonomiska problem. Det finns stora skillnader inom landet, såväl mellan stad och landsbygd, som mellan olika etniska grupper. Den ekonomiska situationen har varit svår de senaste åren, vilket drabbat befolkningen. Detta har lett till att olika protestorganisationer har växt fram (Becker, 2008).

Det finns idag många kvinnoorganisationer i Ecuador. Mellan 1975 och 1985 började starka feministiska grupper bli inspirerade av feminister i USA och Europa vilket ledde till att det feministiska tänkandet i Ecuador förändrades mycket (Morales, 2007). När konstitutionen skrevs om 1998 deltog kvinnor för första gången, Morales

(2007) hävdar att skrivandet av konstitutionen var en av de viktigaste sakerna för kvinnorörelsen, inte minst symboliskt. Människor i Ecuador började använda Internet i början av 90-talet, en tid av politisk och ekonomisk instabilitet (Bermudez, 2003). Även om andelen användare ökar, är det bara drygt var tionde, 12,6 procent, 2009, av befolkningen i Ecuador som har tillgång till Internet (Internet World Stats, 2013).

Hammersley och Atkinson (1995) menar att många människor forskar om saker de aldrig sett, medan andra startar sin forskning just för att de har erfarenheter från ett visst område. Intervjuerna har genomförts av en av textförfattarna som tidigare har varit i Ecuador vid tre tillfällen, bland annat för att skriva examensarbeten. Textförfattaren har arbetat med ungdomsgrupper i Ecuador, men inte tidigare varit i kontakt med informanterna eller de grupper de är organiserade i.

Det empiriska materialet som ligger till grund för artikeln är åtta intervjuer med informanter som är organiserade i sju olika kvinnogrupper i Ecuador. Det har varit viktigt att intervjua informanter som är organiserade i olika typer av grupper för att få en bredd i svaren. Grupperna hittades via olika organisationer och universitet som arbetar antingen i, eller i kontakt med, Ecuador. Valet av informanter har styrts av en strävan efter att hitta personer med betydande erfarenhet i olika grupper med inriktning på kvinnofrågor. Samtliga informanter har varit aktiva i sina grupper i många år och flera har, eller har haft, någon form av ledande position. Urvalet baserades på erfarenhet av organisering, användandet av Internet samt att informanterna såg sig som en del av kvinnorörelsen för att på så sätt ha en gemensam nämnare att utgå från. Hälften av informanternas grupper hade vid intervjutillfället inte hemsidor.

Två av informanterna kommer från Coordinadora Política de Mujeres Ecuatorianas³, CPME, som är en sammanslutning av kvinnor som har kämpat i mer än 20 år för kvinnors rättigheter. De arbetar för att öka det politiska deltagandet hos kvinnor i olika provinser. CPME har använt Internet sedan 2000. CPME saknade vid intervjutillfället hemsida, men har haft en tidigare då de ingick i ett kanadensiskt projekt.

En informant kommer från La Asociación de mujeres de Juntas Parroquiales Rurales del Ecuador⁴, AMJUPRE. AMJUPRE som började organisera sig 1995 är en del av CPME, men fokuserar på kvinnor från landsbygden. Kvinnorna i AMJUPRE har svårt att använda Internet då de lever i områden utan elektricitet och saknade hemsida vid intervjutillfället.

Tre informanter kommer från Asamblea Mujeres Quito⁵, AMQ, som kallar sig för ett feminist kollektiv och bildades 2005. AMQ består främst av vänsterorienterade intellektuella kvinnor från medelklassen. De har inriktat sig på sexuella och politiska rättigheter. AMQ har en hemsida (Asamblea Mujeres Quito, 2013).

En informant kommer från Coordinadora Juvenil⁶ som först och främst arbetar för unga kvinnors rättigheter och sociala frågor. Organisationen består av ca 100 ungdomar i åldern 13-17 år från olika provinser och har funnits sedan 1998. De är

uttalat feminister och uppfattas därför som radikala. Coordinadora Juvenil började använda Internet 2002. De har en egen hemsida (Coordinadora Juvenil, 2013).

En informant kommer från Formujer⁷ som är en nationell kvinnoorganisation som startades 1994. Det är en oberoende organisation med politisk och feministisk inriktning. Formujer finns i 17 provinser och idag är omkring 350 organisationer delaktiga. De arbetar bland annat för politiskt deltagande och mot våld mot kvinnor. Formujer har använt sig av Internet sedan 2001, men hade vid intervjutillfället ingen hemsida.

Två informanter kommer från Grupo Mujeres Ideas Acciones⁸ (Grupo MIA) som har funnits sedan 2005. Gruppen består av ungdomar som vill arbeta konstnärligt och som arbetar mycket för rätten till den egna kroppen. Grupo MIA har använt Internet sedan starten och har en hemsida som främst består av filmer och bilder (Grupo Mujeres Ideas Acciones, 2013).

En informant kommer från Luna Creciente⁹ som bildades 2001. Luna Creciente är en nationell rörelse med kvinnor från ursprungsbefolkningen. Deras kamp rör sig främst om tre saker; genus, klass och etnicitet. Luna Creciente består av 400 organisationer vilket betyder att de är mer än 10 000 organiserade kvinnor. I Luna Creciente har enbart 10 av de 10 000 organiserade kvinnorna tillgång till Internet. De hade ingen hemsida vid intervjutillfället.

Sex av intervjuerna gjordes med enskilda personer, medan två var gruppintervjuer¹⁰ till följd av önskemål från informanterna. Intervjuerna har varit av semi-strukturerad karaktär, vilket betyder att en intervjuguide¹¹ har använts som stöd, men sedan har intervjuerna snarare tagit form av samtal kring olika tema (jfr. Blee & Taylor, 2002). Blee och Taylor (2002) menar att semi-strukturerade intervjuer snarare fungerar som en guide än en lista med på förhand specificerade frågor. En intervju behöver inte följa guiden helt enligt dem, vilket inte textförfattarens intervjuer har gjort. Intervjuerna har haft karaktären av samtal eller som Blee och Tyler uttrycker saken:

An interview is, quit simply, a guided conversation. But unlike most other conversations, the purpose of an interview is to elicit specific kinds of information. (Blee & Taylor, 2002, s. 92)

Guiden har även fungerat som stöd för hitta korrekta formuleringar på spanska. Alla intervjuer har genomförts på spanska vilket är informanternas modersmål, men inte intervjuarens. Det finns alltid en risk att missa nyanser då intervjuerna genomförs på annat språk än på modersmål. Intervjuaren har därför varit noga med att fråga och fråga igen vid oklarheter. När det under intervjuerna förekommit begrepp där det finns olika ord och olika betydelse har dessa diskuterats för att få fram rätt betydelse.

Intervjuerna har spelats in och transkriberades direkt efter att de genomförts. Efter det har de lyssnats på och lästs igenom för att sedan jämföras med fokus på organisering, kunskap, kommunikation och Internet som är begrepp som är återkommande i litteratur kring Internets betydelse för organisering. Intervjuerna

har tolkats utifrån en öppen läsning utan på förhand uppsatta kategorier och har analyserats efter ett flertal läsningar där en hermeneutisk tolkningsprocess har varit vägledande. Vi har strävat efter att skapa en fördjupad förståelse utifrån en öppenhet som en utgångspunkt vilades på tidigare uppsatta teorier inte ger (Kjörup, 1999). Författarna har strävat efter en ny förståelse av betydelserna av Internet för informanterna utifrån en hermeneutisk ingång, där det handlar om att tolka delarna utifrån helheten (Helenius, 1990). Konkret har denna tolkningsprocess, genom vilken vi har lokaliserat fyra återkommande teman (kommunikation, inspiration, frustration och vision), bestått i att vi genom upprepade läsningar av transkriptioner sökt urskilja grundläggande gemensamma drag i informanternas uppfattningar som belyser deras förståelse av Internets betydelse för organisering i den studerade kontexten. Snarare än att fokusera olikheter när det gäller uppfattningar inom den förhållandevis heterogena gruppen av informanter har vi strävat efter att skapa en slags kollektiv helhetsförståelse av de intervjuade kvinnornas perspektiv. Den tolkning och tematiska uppdelning som görs i artikeln är givetvis inte den enda möjliga. Vår tolkning ska snarare förstås som ett försök att skapa en generativ och empiriskt grundad utgångspunkt för en diskussion om Internet och kvinnors organisering i ett land som Ecuador där den digitala infrastrukturen har en begränsad utbyggnad.

Av etiska skäl används inte informanternas riktiga namn, medan namnen på grupperna de representerar gör det. Samtliga informanter fick information om detta innan intervjuerna. De citat som återges i artikeln har översatts från spanska. Översättningen ligger så nära svaren det är möjligt och är bara ändrade när det gäller ordföljd för att göra dem läsliga. Även om det inte blir de exakta orden upplevs de som viktiga att ha med för att levandegöra informanterna.

Burgess (1991) menar att man genom de val man gör både inkluderar och exkluderar. Informanterna behöver inte vara representativa för sina specifika grupper, men svaren påverkas av att de kommer från olika kontexter. Svaren kunde sett annorlunda ut om andra, eller fler, valts vilket är viktigt att ha i åtanke för att inte generalisera i allt för stor utsträckning. Samtidigt har det funnits en bredd i kvinnornas engagemang och tid har funnits för längre intervjuer.

RESULTAT

Efter att ha analyserat informanternas svar har fyra återkommande teman identifierats i synen på Internet; kommunikation, inspiration, frustration och vision. I följande avsnitt kommer dessa fyra teman presenteras. Det handlar såväl om varför informanterna började använda Internet som vilka fördelar och nackdelar de ser med detta.

Kommunikation

Den vanligaste anledningen till att informanterna har börjat använda Internet är för att förbättra kommunikationen inom den egna gruppen. Posten fungerar inte alltid och det tar dessutom lång tid att skicka saker. Kommunikationen blir billigare

då deras grupper slipper kostnader för telefon, kopiering och porto samt snabbare då grupperna kan e-posta många på samma gång. En av informanterna menar att e-post är något av det viktigaste för utvecklandet av organisationer och grupper. Det hjälper inte bara den interna kommunikationen, utan hjälper även grupperna att få kontakt med andra.

Vad skulle vi göra utan Internet? Vår aktivitet är Internet. Vi har möten och diskuterar saker med hjälp av Internet. Vi tycker alla mycket om att skriva och nu kan vi skicka texter till varandra. Vi har alla tillgång till Internet i våra hem. (AMQ)

Internet är för de informanter som använder det ofta ett nödvändigt redskap för att hålla kontakt med olika grupper i såväl Ecuador som i övriga Latinamerika. En del av informanterna är aktiva i olika grupper och finns på många e-postlistor. E-postlistorna fungerar som ett sätt att hålla kontakt och informera varandra. De informanter som kommer från grupper som är lite mindre till antalet tycker att det är bra att finnas på e-postlistor då de på så sätt kan få information om vad andra grupperingar gör. Informanter från större grupperingar ser fördelarna med e-post för att kunna hålla kontakten med alla inom gruppen och för att få ut likvärdig information snabbt.

I några av informanternas grupper saknar delar av de aktiva e-post och då måste dessa få information på andra sätt. Mycket information kan grupperna få ut via radion och genom att prata med varandra. Samtidigt blir det svårt när aktivisterna vill ha kommentarer på texter och liknande då de som saknar tillgång nås av dokumenten senare och inte riktigt hinner vara med i diskussionen.

Inspiration

En av de viktigaste sakerna med Internet för informanterna är inspirationen. Genom nya kontakter växer världen och de kan sätta sina frågor i en annan kontext. Generellt sett menar informanterna att de lär sig mycket av de nya kontakter de skapar runt om i världen.

När vi ser en annan värld vill vi också förändra vår. Genom kontakter på Internet och resor så lär man sig om andra människor och vad de kämpar för. Man får tillgång till en massa information som andra saknar om de inte har tillgång till Internet eller kan resa. De lever i en annan verklighet. (Coordinadora Juvenil)

Det är så viktigt att ha kontakt med andra människor och rörelser runt om i världen. Det hjälper oss att sätta våra frågor i en annan kontext och vi kan dela erfarenheter. (Coordinadora Juvenil)

När vi kommunicerar med människor runt om i världen så får vi influenser som påverkar vårt sätt att tänka och agera. Det är viktigt! (CPME)

Kontakten med andra länder upplevs framförallt som viktig för de informanter som kommer från grupper med många kvinnor som inte har möjlighet att resa. Med Internet har nya dörrar öppnats som gör att de får möjlighet att se en annan verklighet än sin egen.

Vi har kontakt med människor och rörelser i hela världen. Vi skickar e-post. Det är så viktigt då vi kan dela erfarenheter och lära oss om hur situationen för kvinnor ser ut i andra delar av världen. (Formujer)

Kommunikationen med andra kvinnor och grupper gör att informanterna och deras grupper kan få respons på sitt eget arbete. Detta leder till ett ökat självförtroende och ger kraft att fortsätta kämpa för de förändringar de vill uppnå. Informanterna lär sig av andra, men får även andra att se det arbete de själva gör.

Andra rörelser runt om i världen har sagt till oss att vi gör ett bra jobb och frågar hur vi gör saker. Det ger inspiration och självförtroende. (CPME)

Internet är ett bra ställe för att leta information enligt informanterna. Ny information leder till inspiration att kämpa för frågor som tidigare inte var så tydliga för dem. Det ger även inspiration till nya typer av aktioner. Internet har varit viktigt för att kunna söka fakta och på så sätt kunna driva kampanjer. Saker som tidigare var svåra att hitta finns nu på nätet och informanterna kan lätt se hur andra arbetar kring olika frågor. Inspirationen handlar även om att hitta olika sätt att marknadsföra sig. Det gäller inte bara att ha en hemsida utan den måste dessutom vara lockande.

Vi lär oss massor på Internet, både nya sätt att kommunicera och att samla information. Det svåraste är att göra sig synlig. Om du inte är synlig så finns du inte. (AMQ)

Frustration

Det är emellertid inte bara en positiv och stärkande känsla som det nya sammanhanget och de nya kontakterna ger med uppkopplingen och utbytet följer också en frustration över de olika villkor som präglar användandet av Internet. Det som upplevs frustrerande är den ojämna fördelningen av tillgång till Internet. De som inte har tillgång hamnar efter vilket drabbar såväl individer inom grupperna som grupperna i sig. De informanter som är aktiva i grupper som saknar hemsida menar att de missar möjlighet till finansiering och att de blir alltmer osynliga i takt med att fler och fler använder sig av Internet.

Det är ett problem för oss att vi inte kan använda vår hemsida längre. Det är nästan omöjligt att hitta finansiering och folk kan inte läsa vad vi gör. Det är som att vara osynlig! (CPME)

Informanten från AMJUPRE berättar att de gärna hade haft en hemsida och använt tekniken mer, men då de inte ens har elektricitet är det svårt. Istället får de skicka brev till varandra och hoppas att de kommer fram, men det tar mycket längre tid.

Om du har tillgång till Internet så kommer du i kontakt med människor runt om i världen. Om du inte har tillgång så halkar du efter. Du missar en massa information och möjligheter. (AMJUPRE)

I dagens samhälle behöver du veta vad som händer och känna till dina rättigheter och människor utan tillgång går miste om det. (Luna Creciente)

Många i Ecuador känner till att Internet finns, men vet inte hur och varför det ska användas. Det kommer förmodligen att ta lång tid för folk på landsbygden att få tillgång. Ett annat problem med Internet som påtalas i intervjuerna är att det är väldigt dyrt, framförallt om man vill ha tillgång hemma.

Informanterna har lärt sig tekniken i skolan, men alla har inte den möjligheten. Det är en stor skillnad på privata och offentliga skolor, i de privata är det vanligt att man lär sig använda Internet.

Det är dumt att det skiljer så mycket mellan privata och offentliga skolor. Vi borde ha samma möjligheter att lära oss hur man använder Internet. (Coordinadora Juvenil)

Många i Ecuador vet inte hur en dator fungerar enligt informanterna från Grupo MIA och vet man inte hur en dator fungerar så kan man inte heller hantera Internet. De som bäst behöver informationen är ofta de som inte har tillgång till den enligt informanterna.

Internet är inte för alla. Ingen bryr sig om folk på landsbygden. Vi saknar så mycket information om en massa saker som händer i samhället. Hur ska vi kunna slåss för våra rättigheter när vi inte ens känner till dem? (Luna Creciente)

I Luna Creciente har cirka 10 av de 10 000 organiserade kvinnorna tillgång till Internet berättar informanten. Det är dock svårt för informanten att se hur de skulle kunna använda Internet; på många ställen pratar människorna inte ens spanska, många är analfabeter och de saknar elektricitet.

Enligt informanterna är Internet svårt att använda om man saknar utbildning och vanan. Det tar mycket tid att leta efter saker och förstå hur man ska göra. Man kan ha nytta av Internet, men det är väldigt tidskrävande för den som inte är van menar informanterna. Det kan även vara problematiskt med Internet enligt en av informanterna då tekniken kan passivisera och stressa folk. Hon menar att ett problem med Internet är den opersonliga kommunikationen. Det är viktigt att uppmuntra möten och diskussioner på riktigt och inte bara via e-post.

När informanterna beskriver sina upplevelser av Internet aktualiseras en hel del frustration över upplevelsen av diskrepansen mellan ett möjligt användande – som de blivit medvetna om genom kontakter med andra grupper och genom sin egen användning av nätet – och de faktiska förutsättningar som föreligger i det sammanhang de är aktiva.

Vision

Det finns således en utbredd upplevelse bland informanterna av en rad problem och begränsningar som omgärdar användandet av Internet. När Internet beskrivs i positiva termer görs det inte framförallt utifrån egna positiva erfarenheter. Snarare är det i talet om Internet som en framtida möjlighet, som en vision, av hur det skulle kunna vara. Visionen för informanterna är att fler ska få tillgång till Internet och den information som finns där, att de alla ska kunna synas och bli lyssnade på. Tillgången till Internet ska vara en rättighet för alla, även för kvinnor på landsbygden, menar flera informanter. Annars kommer vissa att vara privilegierade och välinformerade medan landsbygdssektorn halkar långt efter.

Det borde vara allas rättighet att ha tillgång. Då så få bor i dessa områden är det ingen som bryr sig. Ingen vill hjälpa oss. Vi måste kämpa riktigt hårt för att höras och synas (AMJUPRE)

Det finns en massa kvinnor med förmågor som lever på landsbygden som saknar information. De skulle verkligen ha nytta av Internet. På Internet kan man lära sig att man inte är ensam i kampen. Många människor vill använda Internet men saknar den kunskap som behövs. (Grupo MIA)

För de informanter som kommer från grupper som saknar hemsida är det viktigt att kunna bygga upp en sådan. Hemsidan fungerar som ett sätt att synliggöra gruppen och visa vad de gör. En vision är även att lära sig mer för att kunna skapa välfungerande hemsidor och kunna marknadsföra sig bättre.

För att alla ska kunna ha nytta av Internet krävs det fungerande infrastruktur, skolgång för alla och att basbehoven är uppfyllda. Idag saknar delar av befolkningen utbildning och då är det svårt att använda sig av datorer och Internet. Visionen är att det blir bättre fördelning av kunskap mellan stad och landsbygd, mellan män och kvinnor samt mellan olika etniska grupper.

DISKUSSION

I följande avsnitt kommer vi att diskutera informanternas uppfattning av betydelse av Internet och hur detta påverkar ett livslångt lärande. Som påvisades i resultatet handlar betydelse om kommunikation, inspiration, frustration och vision.

Kunskap och lärande sker bland annat genom kommunikation. Internet har inneburit ett nytt sätt att kommunicera på för informanterna. Kommunikationen sker numera genom datorn och det krävs inte längre fysiska möten. Detta är på gott och ont. Fler kan inkluderas, i mån av tillgång, men det är svårt att ersätta ett vanligt samtal påpekar en av informanterna. En fördel är att information kan komma ut snabbare med hjälp av tekniken (Dahlgren, 2004). På så sätt kan informanterna och grupperna delta i samhällsdebatten i ett tidigare skede. De skickar texter mellan sig som sedan går som förslag till bland annat grundlagsskrivandet som var aktuellt när intervjuerna genomfördes. Tidigare hade de inte kunnat kommunicera på det sättet med varandra, vilket gjorde att varje grupp skrev sina förslag. Nu får de större tyngd då många står bakom förslagen.

För att kunna delta i samhällsdebatten krävs en kunskap om hur samhället är uppbyggt och vad som är på gång. Detta är något som informanterna har tillägnat sig genom sitt användande av Internet. Samtidigt krävs det en vana för att hitta nödvändig information och en kunskap om hur man letar på Internet. Här finns stora skillnader beroende på om man har regelbunden tillgång eller inte. De som använder tekniken oftare lär sig var och hur man letar, men också hur man själv kan sprida sitt budskap på ett effektivt sätt. Gustavsson (2009) talar om att det är nödvändigt med såväl praktiska som teoretiska kunskaper. När det gäller Internet blir det tydligt att praktisk kunskap krävs för att inhämta teoretisk kunskap. Informanterna diskuterar det problematiska i att sakna praktisk kunskap vilket begränsar dem i användningen av Internet.

Inspirationen handlar i stor utsträckning om att få ta del av vad andra grupper gör och vilka frågor de kämpar för. När informanterna lär sig om andra kvinnors liv i olika delar av världen hjälper det dem i den egna kampen och ger inspiration. Gustavsson (2009) menar att det skapas en rikedom av perspektiv när man berikas av andra kunskapsformer då fler perspektiv innebär fler möjligheter att tolka och förstå. Informanterna talar just om vikten av att kunna sätta sina frågor i en ny kontext och hur deras perspektiv på omvärlden har förändrats. Samtidigt är det viktigt att vara medveten om att det finns en maktdimension (Gustavsson, 2013). Språkbarriärer gör att alla inte deltar på lika villkor, men även förmågan att hantera tekniken gör att vissa grupper tenderar att dominera på nätet.

Precis som Gustavsson (2000) uttrycker det så handlar kunskap om något som förändrar vår uppfattning och ökar förståelsen för omvärlden. Sett i ljuset av detta fyller Internet en viktig betydelse för informanterna. Det handlar om möjligheten att förändra perspektiv och skapa en förståelse, vilket är något som sker genom hela livet i deras engagemang för ett bättre liv för kvinnorna i Ecuador.

Här i ligger även frustrationen över att inte tillgången är jämt fördelad. Informanterna har identifierat betydelsen av kommunikationen och inspirationen och upplever en frustration över att inte alla kan delta. Framförallt poängterar de att de som mest är i behov av den nya kommunikationen är de som hamnar utanför.

Frustrationen handlar även om upplevelsen av marginalisering. Precis som Castells (2009) säger är inte alla inkluderade i nätverken men alla påverkas av processerna och exkluderingen kan leda till marginalisering. Genom att informanterna är medvetna om att tekniken finns, och innebörden av den samma, upplever de ett större utanförskap. Detta blir framförallt tydligt i relation till de informanter som kommer från landsbygden där tillgången är mycket låg. De informanter som kommer från grupper med många aktiva kvinnor på landsbygden talar om hur de blivit alltmer marginaliserade. Teknikanvändandet har gjort att de grupper som saknar Internet tappat kontakt med andra nationella grupper då det är för omständigt att kontakta dem per telefon och brev när de når alla andra med e-post. De missar då att delta i den lokala diskussion som pågår och får inte möjlighet att delta i gemensamma projekt. Tidigare fick de hjälp av organisationer från andra länder och hade på så sätt kontakt med fler människor. Numera krävs e-post och hemsida för att komma i kontakt med andra. Som Thörn (2004) påpekar har glappet mellan människor i vissa hänseenden växt mellan de med tillgång och de utan sedan etablerandet av nätverkssamhället.

Det är stora skillnader på skolorna i landet vilket påverkar ungdomarnas utbildning. Samtidigt handlar det om ett större problem än bara tillgång till tekniken. Saknar man mat, vatten, elektricitet och har en bristfällig skolgång är det inte Internet som efterfrågas först och främst. Visionen för informanterna handlar om ett likvärdigt liv för alla, där alla kan ta del av samhället och utvecklas genom livet.

När Internet pekas ut som något centralt påkallar det uppmärksamhet i olika former hos individer och grupper i länder med låg tillgång till Internet. Denna uppmärksamhet kan, förutom att den kan ta tid från andra mer angelägna uppgifter, skapa

en frustration över diskrepansen mellan de faktiska förutsättningarna för användning av Internet och de förväntningar och förhoppningar som väcks. Internet ger tillgång till information, kontakter och nya uppslag, men understryker också brister och hinder i det egna arbetet. Fokus riktas mot något som grupperna uppfattar att de har begränsade förutsättningar för att utveckla.

Genom att intervjua kvinnor organiserade i kvinnorörelsen i Ecuador har vi velat lyfta fram röster från en del av världen som oftast inte är synlig i diskussionen om Internet. Vi har fokuserat på att intervjua ett fåtal kvinnor som representerar olika grupper från olika kontexter. Genom att intervjua ett lägre antal har det funnits möjlighet att föra längre samtal om betydelse av Internet för dem. Intervjuerna med kvinnorna ger en mer jordnära bild av de möjligheter och den upplevda ambivalens som ett fokus på den digitala tekniken kan medföra.

FOTNOTER

1. Kvinnorörelsen definieras i artikeln som kvinnligt kollektivt handlande med sociala och politiska mål (Molyneux, 2001).
2. Wright skriver developing countries, vilket vi har översatt till utvecklingsländer. Benämningen utvecklingsländer är ifrågasatt men vi har valt att behålla författarens ord.
3. Koordinerade politiska kvinnor i Ecuador.
4. Sammanslutning av förenade kvinnor i landsbygdsområden i Ecuador.
5. Församling för kvinnor i Quito.
6. Koordinerade ungdomar.
7. Kvinnoforum.
8. Grupp för kvinnor, idéer, aktioner.
9. Växande måne.
10. Grupo MIA och AMQ
11. Intervjuguiden har byggts på teman såsom beskrivning av informanternas grupp och förhållande till kvinnorörelsen och Internet, kunskap som begrepp samt kunskap och Internet.

REFERENSER

- Asamblea de Mujeres de Quito (2013) Senast besökt den 25 november 2013 på <http://asambleamujeresquito.blogspot.se>.
- Baym, N. (2010) *Personal connections in the digital age*. Cambridge: Polity Press.
- Becker, M. (2008) *Indians and leftist in the making of Ecuadors' modern indigenous movements*. Durhan: Duke University Press.
- Bermudez, P. (2003) *Information and communication technology: appropriation in Ecuador – educative initiatives with disadvantaged groups*. Trondheim: Norwegian Network on ICT and Development Tillgänglig på: <http://www.svt.ntnu.no/geo/Prodec/Workshop03/Bermudez.pdf>.
- Blee, K.M. & Taylor, V. (2002) Semi-structured Interviewing in Social Movement Research. I B. Klandermans & S. Staggenborg (red.), *Methods of social movement research* (s. 92-117). Minnesota, London: University of Minnesota Press.
- Bonder, G. (2002) *From access to appropriation: Women and ICT policies in Latin American and Caribbean*. Paper presented at United Nations Division for the Advancement of Women (DAW) Expert Group Meeting on Information and communication technologies, and their impact on and use as an instrument for the advancement and empowerment of women, Seoul, Sydkorea, 11-14 november 2002. Tillgänglig på: <http://www.un.org/womenwatch/daw/egm/ict2002/reports/Paper-GBonderPDF>.
- Burgess, R. (1991) *In the field: An introduction to Field Research*. London: Routledge.
- Castells, M. (2009) *Communication Power*. Oxford: Oxford University Press.
- Coordinadora Juvenil. (2013) Senast besökt den 25 november 2013 på <http://www.coordinadorajuvenilecuador.org>.
- Dahlgren, P. (2004) Forward. I W. Van de Donk, B.D. Loader, P. Nixon & D. Rucht (red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements* (s. ix-xiii). London: Routledge.
- Dahlstedt, M. & Nordvall, H. (2011) Paradoxes of Solidarity: Democracy and Colonial Legacies in Swedish Popular Education. *Adult Education Quarterly*, 61(3), 244-261.
- Gajjala, R. (2013) Introduction: Subaltern Empowerment, Socio-economic Globalization and Digital Divides. I R. Gajjala (red.), *Cyberculture and the subaltern* (s. 1-34). Maryland: Lexington.
- Gustavsson, B. (2000) *Kunskapsfilosofi: tre kunskapsformer i historisk belysning*. Stockholm: Wahlström & Widstrand.
- Gustavsson, B. (2002). *Vad är kunskap?: en diskussion om praktisk och teoretisk kunskap*. Stockholm: Statens skolverk.
- Helenius, R. (1990) *Förstå och bättre veta*. Stockholm: Carlssons.
- Gustavsson, B. (2009) *Utbildningens förändrade villkor*. Stockholm: Liber.
- Gustavsson, B. (2013) Bildning och demokrati i omvandling. I E. Bjurström & T. Harding (red.), *Bildning och demokrati: nya vägar i det svenska folkbildningslandskapet* (s. 257-279). Stockholm: Carlssons.
- Hammersley, M. & Atkinson, P. (1995) *Ethnography principles in practice*. London: Routledge.
- Huyer, S. (2006) Understanding gender equality and women's empowerment in the knowledge society. I N.J. Hafkin & S. Huyer (red.), *Cinderella or Cyberella? Empowering women in the knowledge society* (s. 15-47). Bloomfield: Kumarian Press.
- Huyer, S. & Hafkin, N.J. (2006) Introduction. I N.J. Hafkin & S. Huyer (red.), *Cinderella or Cyberella? Empowering women in the knowledge society* (s. 3-14). Bloomfield: Kumarian Press.
- Internet World Stats (2013) *Ecuador: Internet usage and market report*. Hämtad 25 november 2013 från <http://www.internetworldstats.com/sa/ec.htm>.

- Jonsson, L.-E. (2008) Pedagogikens praktiker och virtuella realiteter. I H. Rystedt & R. Säljö (red.), *Kunskap och människans redskap: teknik och lärande* (s. 113-138). Lund: Studentlitteratur.
- Kjörup, S. (1999) *Människovetenskaperna: problem och traditioner i humaniorans vetenskapsteori*. Lund: Studentlitteratur.
- Molyneux, M. (2001) *Women's movement in international perspective*. Hampshire: Palgrave.
- Morales, R. (2007) *Las propias y los ajenos. Miradas críticas sobre los discursos del movimiento de mujeres del Ecuador*. Quito: Abya-Yala.
- Morozow, E. (2011) *The net delusion: How not to liberate the world*. London: Penguin.
- Mujeres Ideas Acciones (2013) Senast besökt den 25 november 2013 på <http://mujeresideasacciones.blogspot.se>.
- Nip, J. (2004) The QueerSisters and its electronic bulletin board: A study of the internet for social movement mobilization. I W. Van de Donk, B.D. Loader, P. Nixon & D. Rucht (red.), *Cyberprotest: New media, citizens and social movements* (s. 203-224). London: Routledge.
- Nath, V. (2006) Empowerment of women through ICT-enabled Networks: Toward the Optimum ICT-impact Model. I N.J. Haffkin & S. Huyer (red.), *Cinderella or Cyberella? Empowering women in the knowledge society* (s. 217-339). Bloomfield: Kumarian Press.
- Nyberg, E. (2011) *Folkbildning för demokrati: Colombianska kvinnors perspektiv på kunskap som förändringskraft*. Göteborg: Acta Universitatis Gothoburgensis.
- Nylander, E. & Ahn, S. (2013) Vart leder internationaliseringen. I A. Fejes (red.), *Lärandets mångfald. Om vuxenpedagogik och folkbildning* (s. 209-246). Lund: Studentlitteratur.
- Rucht, D. (2004) The Quadruple "A". Media strategies of protest movements since the 1960s. I W. Van de Donk, B.D. Loader, P. Nixon & D. Rucht (red.), *Cyberprotest – New media, citizens and social movements*. (s. 25-48). London: Routledge.
- Slaughter, S. & Hudson, W. (2007) Introduction: globalization and citizenship. I S. Slaughter & W. Hudson (red.), *Globalisation and citizenship: The transnational challenge* (s. 1-12). New York: Routledge.
- Thörn, H. (2004) *Globaliseringens dimensioner: nationalstat, världssamhälle, demokrati och sociala rörelser*. Stockholm: Atlas.
- Wallin, K.E. (2000). *Folkbildning på export?: sammanhang, förutsättningar, möjligheter*. Diss. Stockholm: Univ. Stockholm.
- Wennerhag, M. (2008) *Global rörelse: den globala rättviserörelsen och modernitetens omvandlingar*. Stockholm: Atlas.
- Wright, S. (2004) Informing, communicating and ICTs in contemporary anti-capitalist movements. I W. Van de Donk, B.D. Loader, P. Nixon & D. Rucht (red.), *Cyberprotest – New media, citizens and social movements* (s. 69-84). London: Routledge.

